

פנחס חכ"ג שיחה ב'

יהושע לא נמשח אף שהיה מלך, כי ליהושע היו שני עניני נשיאות, אך עיקר ענינו היה הנשיאות בתורה וכהמשך לזה היה לו גם ענין המלוכה. ומשיחה הוא למלך שעיקר ענינו הוא מלוכה.

בפרשתנו נאמר ציווי ה' למשה "קח לך את יהושע בן נון כו' וסמכת את ידך עליו", אך צריך להבין מדוע לא נמשח יהושע, דהרמב"ם כותב "אין מעמידין מלך אלא על פי בית דין של שבעים זקנים ועל פי נביא כיהושע שמינהו משה רבינו ובית דינו", ואם יהושע היה מלך מדוע לא נמשח?

ויובן בהקדים המבואר במדרש שמשה ביקש שירשו בניו את כבודו אך ה' אמר לו "נוצר תאנה יאכל פריה, בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע כו' הואיל והוא שרתך בכל כוחו כדאי הוא שישמש את ישראל". ומבאר המגלה עמוקות (דלכאורה אם בני משה לא למדו תורה מהו הקא סלקא דעתך של משה שירשו את כבודו?) שסברת משה היה שיהיה מנהיג אחד בעניני תורה ומנהיג אחד בעניני מלחמה, שזהו כפל הלשון "אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם", אך ה' אמר לו שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד.

אך צריך להבין הרי בדורות שלאחרי יהושע היו שני מנהיגים - ראש הסנהדרין והמלך?

ויובן בהקדים שהרמב"ם אומר בסדר המסורה דכל חכם קיבל את התורה מהמקבל שלפניו ובית דינו - שהקבלה הוא מרבים לרבים ולא מיחיד ליחיד - אך יהושע יוצא מהכלל, דביהושע נאמר שהוא קיבל את התורה ממשה בעצמו. והנה, הנשיא הוא ראש הבית דין, אך הוא חלק מהבית דין ולכן אין נשיאותו באותו האופן של נשיאות המלך, ואם כן הנשיא והמלך אינם בבחינת "שני מלכים משתמשים בכתר אחד", כי הנשיא אינו בסוג נשיאות המלך. משא"כ בנשיאות יהושע שהיה מקבל יחיד ממשה, ואם כן אי אפשר לחלק זה לשני מלכים, כי אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד.

ויש להוסיף (דלכאורה סוף סוף אלו הם שני סוגי נשיאות - תורה ומלחמה, ואם כן לכאורה יכול להיות שני מלכים שהרי אין זה "כתר אחד") שהנשיאות של המלך הוא המשך לתפקיד של בית דין הגדול, שהרי תפקיד המלך הוא "להרים דת האמת" (ורק שבנוגע לשליטה על העם "אין על גביו אלא ה' אלוקיו"), ואם כן המלך והבית דין הם כתר אחד.

וזזה הביאור בזה שיהושע לא נמשח אף שהיה מלך, כי ליהושע היו שני עניני נשיאות, אך עיקר ענינו היה הנשיאות בתורה וכהמשך לזה היה לו גם ענין המלוכה. והנה משיחה הוא למלך שעיקר ענינו הוא מלוכה, אך עיקר נשיאות יהושע היה בתורה, ולכן נסמך, כי הסמיכה קשור עם נשיאות בתורה, שדוקא בנוגע לתורה נאמר הלשון "סמוכים איש מפי איש".